

Bruselj, 22. maj 2026
(OR. en)

9543/26

TELECOM 251
CYBER 240
JAI 647
COPEN 196
DATAPROTECT 170
EJUSTICE 25
COSI 85
IXIM 118
ENFOPOL 186
RELEX 699
MI 520
COMPET 607
CODEC 983

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 20. maj 2026

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2026) 234 final

Zadeva: POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
POROČILO, SPREJETO V SKLADU S ČLENOM 112(1) UREDBE
(EU) 2024/1689, O POTREBI PO PREGLEDU SEZNAMA
PREPOVEDANIH PRAKS UI IN VISOKOTVEGANIH SISTEMOV UI IZ
PRILOGE III

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2026) 234 final.

Priloga: COM(2026) 234 final

Bruselj, 20.5.2026
COM(2026) 234 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**POROČILO, SPREJETO V SKLADU S ČLENOM 112(1) UREDBE (EU) 2024/1689, O
POTREBI PO PREGLEDU SEZNAMA PREPOVEDANIH PRAKS UI IN
VISOKOTVEGANIH SISTEMOV UI IZ PRILOGE III**

POROČILO EVROPSKE KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

POROČILO, SPREJETO V SKLADU S ČLENOM 112(1) UREDBE (EU) 2024/1689, O POTREBI PO PREGLEDU SEZNAMA PREPOVEDANIH PRAKS UI IN VISOKOTVEGANIH SISTEMOV UI IZ PRILOGE III

1. Okvir in osnovne informacije

- (1) Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi nekaterih uredb (v nadaljnjem besedilu: akt o umetni inteligenci¹) je začela veljati 1. avgusta 2024. Ta uredba določa celovit pravni okvir za ureditev umetne inteligence (v nadaljnjem besedilu: UI) v Uniji, katerega cilj je spodbujati inovacije in uvajanje UI, hkrati pa zagotavljati visoko raven varovanja zdravja, varnosti in temeljnih pravic v Evropski uniji (EU), vključno z demokracijo in pravno državo.
- (2) Akt o umetni inteligenci upošteva pristop, ki temelji na tveganju, sistemi UI pa so razvrščeni v štiri različne kategorije tveganja: (i) nesprejemljivo tveganje; (ii) visoko tveganje; (iii) tveganje v zvezi s preglednostjo in (iv) minimalno ali nično tveganje. V aktu o umetni inteligenci so za kategorijo nesprejemljivega tveganja navedene posebne prakse UI, ki so v EU prepovedane (člen 5 akta o umetni inteligenci). Sistemi UI so kot visokotvegani sistemi razvrščeni v skladu s členom 6 akta o umetni inteligenci v povezavi s Prilogo I (seznam zakonodaje Unije o harmonizaciji) in Prilogo III k aktu o umetni inteligenci. Priloga III zajema osem področij in za vsako področje navaja konkretne primere uporabe, za katere sta Evropski parlament in Svet ocenila, da predstavljajo veliko tveganje škode za zdravje in varnost oseb ali temeljne pravice.
- (3) Akt o umetni inteligenci je zasnovan kot prožen in za prihodnost primeren pravni instrument, ki omogoča prilagajanje nekaterih pravil hitremu tehnološkemu razvoju, morebitnim spremembam pri uporabi sistemov UI ter nastajajočim tveganjem. V ta namen sta z aktom o umetni inteligenci predvidena stalno spremljanje in revizija, kar zagotavlja, da pravila ostanejo ustrezna in učinkovita. To velja še pred začetkom uporabe specifičnih določb, kot so pravila za visokotvegane sisteme UI.
- (4) Člen 112 akta o umetni inteligenci določa poseben instrument za spremljanje, namenjen oceni in pregledu akta o umetni inteligenci. V skladu s členom 112(1) akta o umetni inteligenci je Komisija zadolžena za oceno potrebe po spremembi seznama visokotveganih sistemov UI iz Priloge III in seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci, in sicer enkrat letno po začetku veljavnosti akta o umetni inteligenci in do konca trajanja prenosa pooblastila iz člena 97 navedenega akta. Komisija mora ugotovitve ocene predložiti Evropskemu parlamentu in Svetu.
- (5) To je prvo poročilo, sprejeto na podlagi navedene določbe. Njegov namen je oceniti, ali je treba spremeniti seznam primerov uporabe iz Priloge III in seznam prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci, da bi akt o umetni inteligenci ostal ustrezen in učinkovit

¹ Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (Akt o umetni inteligenci) (UL L, 2024/1689, 12.7.2024).

glede na hiter razvoj tehnologij UI. Pregled seznama področij iz Priloge III ne spada na področje uporabe tega poročila, saj mora Komisija v skladu s členom 112(2) akta o umetni inteligenci ta pregled opraviti šele do 2. avgusta 2028.

- (6) To poročilo se začne s predstavitvijo metodologije, uporabljene pri njegovi pripravi. Nato je z uporabo te metodologije predstavljena ocena morebitne potrebe po pregledu seznama visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III in seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci.
- (7) Ocena v tem poročilu je omejena zaradi kratkega časa, ki je minil od začetka veljavnosti akta o umetni inteligenci, in njegove omejene uporabe ob sprejetju tega poročila. Poglavje II akta o umetni inteligenci (prepovedane prakse) se je začelo uporabljati 2. februarja 2025. Vendar se bodo pravila o izvrševanju navedenega poglavja uporabljala šele od 2. avgusta 2026, postopek imenovanja pristojnih nacionalnih organov pa še poteka. Obveznosti v zvezi z visokotveganimi sistemi UI iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci se bodo uporabljale od 2. avgusta 2026, pri čemer se preučuje možnost podaljšanja². Poleg tega so bile februarja 2025 objavljene smernice Komisije o prepovedanih praksah UI³, smernice o razvrščanju visokotveganih sistemov UI pa so še v pripravi. Zato je treba v navedenih smernicah še zagotoviti jasnost glede nekaterih pojmov in razvrščanja posebnih primerov uporabe UI ter jih nadalje razviti s praktično uporabo Priloge III k aktu o umetni inteligenci in s tem povezanih določb.

2. Metodologija, sprejeta za pregled v skladu s členom 112(1) akta o umetni inteligenci

- (8) V skladu s členom 112(11) akta o umetni inteligenci bi moral Urad za UI za usmerjanje ocenjevanj in pregledov iz člena 112(1) razviti objektivno in participativno metodologijo za ocenjevanje stopenj tveganja na podlagi meril iz ustreznih členov ter za vključitev novih sistemov na seznam iz Priloge III, vključno z razširitvijo obstoječih razdelkov področij ali dodajanjem novih razdelkov področij v navedeni prilogi, ter na seznam prepovedanih praks iz člena 5 akta o umetni inteligenci.
- (9) V tem oddelku poročila je predstavljen metodološki pristop, ki ga je Urad za UI razvil za zagotovitev skladnosti s to obveznostjo pri pripravi tega poročila. Najprej je podan pregled pravnih meril za pregled seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci in seznama visokotveganih sistemov UI iz Priloge III (oddelek 2.1 v nadaljevanju). Ta pravna merila so podlaga za nadaljnjo oceno potrebe po morebitnem pregledu, zlasti glede konkretnih sistemov UI, ki bi lahko spadali v navedeni kategoriji.

² Komisija je v zbirnem svežnju za digitalno področje v zvezi z UI predlagala, da se časovni okvir za pravila o visokotvegani UI uskladi z razpoložljivostjo standardov in drugih podpornih orodij. Ko bo Komisija potrdila, da so na voljo v zadostni meri, se bodo pravila začela uporabljati po šestmesečnem prehodnem obdobju za umetno-inteligenčne sisteme velikega tveganja iz Priloge III, v vsakem primeru pa najpozneje 2. decembra 2027. O tem še potekajo pogajanja, prav tako je to predmet dogovora med Evropskim parlamentom in Svetom. Za več podrobnosti glej Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) 2024/1689 in (EU) 2018/1139 glede poenostavitve izvajanja harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (zbirni sveženj za digitalno področje v zvezi z UI). {SWD(2025) 836 final} z dne 19. novembra 2025, COM(2025) 836 final, 2025/0359 (COD).

³ Na voljo na: [Commission publishes the Guidelines on prohibited artificial intelligence \(AI\) practices, as defined by the AI Act. | Shaping Europe's digital future](#) (Komisija je objavila smernice o prepovedanih praksah umetne inteligence (UI), kot so opredeljene v aktu o umetni inteligenci. | Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope).

Nato so v poročilu opisani participativne metode, uporabljene za zbiranje in analizo dokazov, in pristop, uporabljen v celotnem postopku ocenjevanja (oddelek 2.2 v nadaljevanju).

2.1 Pravna merila za oceno potrebe po spremembi seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci in seznama visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci

- (10) Ocena potrebe po spremembi seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci in visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci temelji na pravnih merilih. V primeru Priloge III k aktu o umetni inteligenci so ta merila izrecno določena v samem aktu (člen 7 akta o umetni inteligenci), medtem ko so za člen 5 akta o umetni inteligenci izpeljana iz temeljne utemeljitve zakonodaje.

2.1.1 Merila za pregled seznama prepovedi iz člena 5

- (11) S členom 5 akta o umetni inteligenci so prepovedani dajanje na trg EU, dajanje v uporabo ali uporaba omejenega števila sistemov UI za manipulativne in izkoriščevalske prakse, prakse družbenega nadzora in spremljanja ter druge prakse, ki po svoji naravi kršijo temeljne pravice in vrednote EU. V uvodni izjavi 28 akta o umetni inteligenci je pojasnjeno, da so take prakse še posebej škodljive in zlonamerne, ker so v nasprotju z vrednotami EU glede spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, enakosti, demokracije in pravne države ter temeljnimi pravicami, določenimi v Listini EU o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina)⁴. Zato je lahko pregled člena 5 akta o umetni inteligenci upravičen, kadar obstajajo tehtni dokazi, da se s trenutno veljavnimi prepovedmi ne obravnavajo ustrezno nove ali nastajajoče prakse UI, ki dejansko ogrožajo vrednote ali temeljne pravice EU, določene v Listini, ter se štejejo za še posebej škodljive in zlonamerne.
- (12) Poleg tega člen 5(8) akta o umetni inteligenci določa, da ta akt ne vpliva na obstoječe prepovedi v skladu z drugo zakonodajo EU. Z navedeno določbo se poudarja medsebojno delovanje akta o umetni inteligenci z drugimi pravnimi okviri zaradi njegove horizontalne narave⁵. Na splošno je namen prepovedi iz akta o umetni inteligenci predvsem osredotočiti se na vrzeli, ki še niso obravnavane v drugi zakonodaji EU in za katere so potrebna tržna pravila, specifična za UI. Čeprav se lahko drugi pravni akti EU uporabljajo vzporedno, pa se vprašanj neizogibno lotevajo z drugačnih vidikov in z drugačnimi mehanizmi izvrševanja, zato se z njimi morda ne obravnavajo dovolj splošna tveganja nekaterih nesprejemljivih praks UI.
- (13) Zato je pristop Komisije k pregledu seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci, da se oceni potreba po pregledu, pri čemer morata biti izpolnjena vsaj dva kumulativna pogoja:

⁴ Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C 326, 26.10.2012, str. 391).

⁵ V zvezi s tem glej oddelke 2.8, 3.6, 4.4, 5.4, 6.4 in 8.4 smernic o prepovedanih praksah UI.

- obstajajo nove ali nastajajoče prakse UI, ki ogrožajo vrednote EU ali pravice in svoboščine iz Listine, sedanji seznam prepovedanih praks iz člena 5 akta o umetni inteligenci pa jih ne zajema, ter
 - regulativne vrzeli ostajajo kljub drugi veljavni zakonodaji EU, zato je potreben pregled prepovedi iz akta o umetni inteligenci, da se celovito zajamejo vse škodljive prakse UI.
- (14) Člen 5 se lahko spremeni le z zakonodajno spremembo. Če bi bila torej ugotovljena potreba po spremembi člena 5 akta o umetni inteligenci, bo Komisija ugotovitve svoje ocene predložila Evropskemu parlamentu in Svetu ter preučila potrebo po predložitvi zakonodajnega predloga v ta namen.

2.1.2 Merila za pregled seznama visokotveganih sistemov UI iz Priloge III

- (15) S členom 6 akta o umetni inteligenci se v povezavi s prilogama I in III obravnavajo nekatere uporabe sistemov UI, ki so razvrščeni kot visokotvegani sistemi zaradi znatnega tveganja škode za zdravje in varnost ali temeljne pravice oseb. Visokotvegane sisteme UI bi bilo treba dati na trg ali v uporabo ali jih uporabiti le, če izpolnjujejo nekatere obvezne zahteve iz akta o umetni inteligenci, s katerimi se obravnavajo navedena tveganja.

Omejitev pregleda na primere uporabe visokotveganih sistemov UI iz Priloge III

- (16) V aktu o umetni inteligenci se razlikuje med dvema kategorijama sistemov UI, ki so razvrščeni kot visokotvegani sistemi, kot je določeno v členu 6(1) in (2) akta o umetni inteligenci. Prva kategorija so sistemi UI, ki so kot varnostne komponente vgrajeni v proizvode ali so sami proizvodi, ki jih ureja harmonizacijska zakonodaja EU iz Priloge I ter bi lahko negativno vplivali na zdravje in varnost oseb, zato so razvrščeni kot visokotvegani sistemi v skladu s členom 6(1) akta o umetni inteligenci. Druga kategorija zajema sisteme UI, za katere se glede na njihov predvideni namen šteje, da predstavljajo znatno tveganje za zdravje, varnost ali temeljne pravice, in so zato razvrščeni kot visokotvegani sistemi v skladu s členom 6(2) akta o umetni inteligenci.
- (17) Ker se člen 112(1) akta o umetni inteligenci osredotoča na morebitno potrebo po pregledu visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III, sistemi UI, ki so varnostne komponente proizvodov ali so sami proizvodi, ki spadajo na področje uporabe določene harmonizacijske zakonodaje EU iz Priloge I, ne spadajo na področje uporabe tega poročila. Sklicevanje na visokotvegane sisteme UI v tem poročilu se nanaša le na samostojne sisteme UI⁶, ki spadajo na vnaprej določena področja iz Priloge III.

Merila iz člena 7 za spremembo primerov uporabe visokotveganih sistemov UI

- (18) S členom 7 akta o umetni inteligenci je Komisija pooblaščen, da z delegiranimi akti spremeni Prilogo III z dodajanjem, spreminjanjem ali črtanjem primerov uporabe visokotveganih sistemov UI, da se upoštevajo hiter tehnološki razvoj in morebitne spremembe pri uporabi sistemov UI (glej tudi uvodni izjavi 52 in 173 akta o umetni inteligenci). Za to pooblastilo veljajo pogoji iz člena 7(1) do (3) akta o umetni inteligenci.

⁶ Visokotvegani sistemi UI, razen tistih, ki so varnostne komponente proizvodov ali so sami proizvodi, razvrščeni kot visokotvegani sistemi v skladu s členom 6(1).

- (19) Prvič, člen 7(1) akta o umetni inteligenci določa, da lahko Komisija sprejme delegirane akte, s katerimi v Prilogo III doda nove primere uporabe ali spremeni tiste, ki so trenutno vključeni v navedeno prilogo, če (i) so sistemi UI namenjeni uporabi na enem od osmih področij iz Priloge III in (ii) predstavljajo tveganje škode visokotveganih sistemov UI, ki je enakovredno ali večje od tveganja škode visokotveganih sistemov UI, ki so že navedeni. Ta drugi pogoj določa prag pri primerjalni oceni tveganja: ključni pogoj za navedbo dodatnih primerov uporabe visokotveganih sistemov UI je, da morajo predstavljati tveganje za zdravje in varnost ali temeljne pravice oseb, ki je enakovredno tveganju visokotveganih sistemov UI, ki so že navedeni v Prilogi III. To zagotavlja doslednost in sorazmernost pri razvrščanju visokotveganih sistemov UI.
- (20) Člen 7(2) določa merila, ki jih je treba upoštevati pri ugotavljanju, ali je ta prag dosežen. Ta med drugim vključujejo predvideni namen sistema UI, obseg, v katerem se bo sistem UI verjetno uporabljal, naravo podatkov, ki se obdelujejo, ter sedanji in morebitni obseg škode. V uvodni izjavi 52 akta o umetni inteligenci je pojasnjena utemeljitev teh meril, in sicer je navedeno, da je samostojne sisteme UI primerno razvrstiti kot sisteme visokega tveganja, če glede na svoj predvideni namen predstavljajo visoko tveganje škode za zdravje in varnost ali temeljne pravice oseb, ob upoštevanju resnosti možne škode in verjetnosti njenega nastanka, ter se uporabljajo na več posebej vnaprej opredeljenih področjih, določenih v aktu o umetni inteligenci. Komisija ima določeno diskrecijsko pravico pri uporabi meril, če se ta ustrezno upoštevajo in štejejo za izpolnjena v splošni oceni.
- (21) Zato prag za spremembo seznama iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci ni zgolj tehnološka novost ali javni interes, temveč dokazljivo in primerljivo tveganje, ki ga sistemi UI predstavljajo za zdravje, varnost ali temeljne pravice, podobno tveganju sistemov UI, ki so trenutno navedeni v Prilogi III.

Umik primerov uporabe visokotveganih sistemov UI iz Priloge III

- (22) Člen 7(3) akta o umetni inteligenci določa merila za umik visokotveganih sistemov UI iz Priloge III. V ta namen mora Komisija dokazati, da primer uporabe ne predstavlja več visokega tveganja škode in da njegov umik ne bi zmanjšal splošne ravni varovanja zdravja in varnosti ali temeljnih pravic na podlagi prava EU.

2.2 Metodologija za objektivno in participativno zbiranje in analizo dokazov, uporabljena v tem poročilu, ter postopki, ki so bili pri tem upoštevani

- (23) V skladu s členom 112(11) akta o umetni inteligenci mora Urad za UI razviti objektivno in participativno metodologijo pri ocenjevanju potrebe po pregledu, zajetem v poročilu. Poleg tega lahko Komisija v skladu s členom 112(8) in (9) akta o umetni inteligenci pri pripravi svojega poročila zahteva informacije od Evropskega odbora za umetno inteligenco (v nadaljnjem besedilu: Odbor za UI), držav članic in pristojnih nacionalnih organov, pri izvajanju ocenjevanja in pregleda pa mora upoštevati stališča in ugotovitve Odbora za UI, Evropskega parlamenta, Sveta in drugih ustreznih organov ali virov.
- (24) V skladu s temi določbami je Komisija za pripravo tega poročila uporabila naslednjo metodologijo:

- **sodelovanje z Odborom za UI ter posvetovanje z državami članicami in pristojnimi nacionalnimi organi:**

Komisija je v postopku imenovanja sodelovala z državami članicami in njihovimi pristojnimi nacionalnimi organi ter prek Odbora za UI predložila ustrezna vprašanja. V postopek je bilo vključenih več podskupin Odbora za UI;

- **posvetovanje z deležniki:**

izvedeno je bilo posvetovanje z več deležniki, da bi zbrali povratne informacije in stališča širokega kroga deležnikov, vključno s predstavniki industrije, akademskimi krogi, civilno družbo in splošno javnostjo;

- **empirična raziskava: analiza podatkovnih zbirk incidentov na področju UI:**

Komisija je analizirala tudi ustrezne podatkovne zbirke incidentov na področju UI, da bi zagotovila celovit in na dokazih temelječ pristop, ki temelji na empiričnih dokazih o škodi, povzročeni zaradi sistemov UI.

(25) V spodnjih oddelkih je podrobneje obravnavana metodologija za objektivno in participativno zbiranje ter analizo dokazov, uporabljenih v tem poročilu. Podrobno so opisani pristopi, s katerimi se je zagotovilo, da so zbrane informacije celovite in vključujejo različne vidike deležnikov, kar prispeva k pregledni in na dokazih temelječi ter dobro utemeljeni oceni.

3. Analiza zbranih informacij

3.1 Analiza prispevkov na podlagi posvetovanja z državami članicami in Odborom za UI

(26) Urad za UI se je prek ustreznih podskupin Odbora za UI posvetoval z državami članicami⁷ in jih pozval, da svoje prispevke predložijo neposredno na sestankih ali v pisni obliki.

3.1.1 Stališča držav članic o potrebi po pregledu seznama prepovedanih praks iz člena 5 akta o umetni inteligenci

Splošno stališče

(27) Med posvetovanjem z ustrežno podskupino Odbora za UI je večina prisotnih držav članic navedla, da po njihovem mnenju na tej stopnji ni potrebe po spremembi seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci. Poleg tega je devet držav članic po elektronski pošti predložilo pisne izjave, v katerih so prav tako potrdile, da sprememba

⁷ Natančneje, vprašanja o potrebi po pregledu seznama primerov uporabe iz Priloge III in seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci so bila državam članicam predložena na četrtem sestanku podskupine Odbora za UI za prepovedi, ki je potekal 13. maja 2025, tretjem sestanku podskupine Odbora za UI iz Priloge III za visokotvegane sisteme UI, ki je potekal 16. maja 2025, tretjem sestanku podskupine Odbora za UI iz Priloge III za kazenski pregon in varnost, ki je potekal 5. junija 2025, in drugem sestanku podskupine Odbora za UI za UI v finančnih storitvah, ki je potekal 13. maja 2025.

navedenega seznama po njihovem mnenju ni potrebna. Primerljive odgovore sta podala tudi oba opazovalca v podskupini.

- (28) Predstavniki držav članic so večkrat poudarili, da se ocenjevanje praks, ki so še posebej škodljive in zlonamerne ter v nasprotju z vrednotami in temeljnimi pravicami EU, šele začena, saj so se določbe akta o umetni inteligenci glede opredelitve sistemov UI in prepovedanih praks začele uporabljati šele 2. februarja 2025, pravila o izvrševanju bodo začela veljati 2. avgusta 2026, mehanizmi izvrševanja pa še niso vzpostavljeni. Zaradi omejenega časa od začetka uporabe člena 5 akta o umetni inteligenci še ni dovolj praktičnih izkušenj in konkretnih primerov uporabe, na podlagi katerih bi bilo mogoče oceniti učinkovitost prepovedi iz akta o umetni inteligenci. Zato je bilo ocenjeno, da bo mogoče zagotoviti bolj smiseln prispevek, ko bodo zadevne določbe veljale daljše obdobje. Države članice so za zdaj ugotovile, da je na voljo malo konkretnih podatkov ali analiz, ki bi upravičili revizijo.
- (29) Ob upoštevanju teh premislekov je bilo splošno stališče držav članic, da bi bila vsa prizadevanja za pregled ali spremembo seznama prepovedanih praks primernejša v poznejši fazi, ko bodo pridobljene zadostne izkušnje z izvajanjem.

Vprašanja, označena za nadaljnje spremljanje

- (30) Ena država članica je predlagala, da bi bilo morda ustrezno oceniti morebitno vključitev **sistemov UI, namenjenih razvoju ali distribuciji zlonamerne programske opreme**, ki bi lahko škodovali kritični infrastrukturi, ogrozili podatkovne zbirke ali povzročili tveganja za temeljne pravice, na seznam prepovedanih praks UI. Komisija je po analizi tega predloga menila, da so tveganja, ki bi se s tako prepovedjo obravnavala, ustrezno zajeta v različni zakonodaji EU⁸, je pa to vprašanje označila za nadaljnje spremljanje in oceno.

3.1.2 Stališče držav članic o potrebi po spremembi visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci

Splošno stališče

- (31) O potrebi po spremembi seznama visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci se je razpravljalo na več sestankih podskupin Odbora za UI. Na teh sestankih je več prisotnih držav članic navedlo, da po njihovem mnenju trenutno ni potrebe po spremembi Priloge III. Poleg tega je sedem držav članic po elektronski pošti predložilo pisne izjave, s katerimi so potrdile, da v tej fazi ne vidijo potrebe po spremembi Priloge III.
- (32) Podobno kot pri zgoraj navedenih premislekih v zvezi z morebitnimi spremembami seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci so države članice večkrat poudarile, da še ocenjujejo posledice zakonodajnega okvira za trenutne visokotvegane primere uporabe UI iz Priloge III. Pravila v zvezi z visokotveganimi sistemi UI se še ne uporabljajo, ustrezne smernice Komisije o razvrščanju visokotveganih sistemov UI pa še niso pripravljene. Glede na te premisleke so države članice na splošno menile, da

⁸ Npr. zakonodaja EU o kibernetiki varnosti (od nedavnih pravnih aktov glej akt EU o kibernetiki solidarnosti), Direktiva 2013/40/EU o napadih na informacijske sisteme in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2005/222/PNZ.

je prezgodaj za spremembe trenutnega seznama visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci.

Vprašanja, označena za nadaljnje spremljanje

- (33) Dve državi članici sta izrazili pomisleke glede nekaterih specifičnih primerov uporabe UI⁹.
- (34) En pomislek se je nanašal na ureditev **klepetalnih robotov z UI za samopomoč (terapijo)**¹⁰, ki ne spadajo na področje uporabe uredbe o medicinskih pripomočkih¹¹. Klepetalni roboti z UI za samopomoč (terapijo) so digitalna orodja, ki jih poganja UI in so zasnovana tako, da uporabnikom prek pogovornih vmesnikov zagotavljajo podporo na področju duševnega zdravja in čustveno usmerjanje. Čeprav so predstavljeni kot orodja za dobro počutje in ne kot medicinski pripomočki, kljub temu vplivajo na odločitve uporabnikov v zvezi z duševnim zdravjem in lahko obdelujejo občutljive osebne podatke. Zato obstaja tveganje, da bi lahko podpora in čustveno usmerjanje, ki ju zagotavljajo taki klepetalni roboti, negativno vplivala na duševno zdravje posameznikov. Glede na navedeno je ena država članica zastavila vprašanje, ali bi bilo treba take sisteme razvrstiti kot visokotvegane sisteme UI.
- (35) Po analizi tega vprašanja Komisija meni, da za klepetalne robote za samopomoč, ki spadajo v opredelitev medicinskega pripomočka, veljajo stroge zahteve in nadzor v skladu z uredbo o medicinskih pripomočkih. Poleg tega bi lahko za najbolj škodljive klepetalne robote z UI za samopomoč veljale prepovedi iz člena 5, točki (a) in (b), akta o umetni inteligenci. Kar zadeva razvrstitev drugih klepetalnih robotov z UI za samopomoč kot visokotveganih, večine takih sistemov UI ni mogoče uvrstiti pod katerega od trenutno navedenih primerov uporabe iz Priloge III, z nekaterimi posebnimi izjemami, ki so že zajete v primerih uporabe¹². Poleg tega lahko obveznosti razkritja iz člena 50 akta o umetni inteligenci vsaj v določeni meri pripomorejo k zmanjšanju nekaterih tveganj, povezanih s klepetalnimi roboti z UI za samopomoč, zlasti tistih, ki se nanašajo na ozaveščeno odločanje in morebitni psihološki vpliv interakcije na posameznike. Komisija bo zato pred preučitvijo morebitnih sprememb Priloge III ocenila, kako se s temi določbami v praksi obravnavajo navedena tveganja. Kljub temu priznava, da bi bilo treba na tej stopnji uporabo in morebitna tveganja, povezana s to vrsto sistema UI, v prihodnjih letih pozorno spremljati in zbirati dodatne dokaze, zlasti ko se bodo začele uporabljati določbe akta o umetni inteligenci o visokotveganih sistemih UI.
- (36) Drug pomislek se je nanašal na **posamezniku prilagojeno učenje na podlagi UI**. Trenutna analiza na podlagi meril iz člena 7 akta o umetni inteligenci je Komisijo pripeljala

⁹ Kot je navedeno zgoraj, bodo smernice Komisije o visokotveganih sistemih UI izdane šele leta 2026. Zato ocene konkretnih visokotveganih sistemov UI, ki so jih opredelili države članice in deležniki ali so bile opredeljene v podatkovnih zbirkah incidentov na področju UI, temeljijo zgolj na besedilu akta o umetni inteligenci. Zaradi omejenih smernic, ki so trenutno na voljo, konkretne ocene niso bile vedno mogoče, ti primeri pa so bili označeni za nadaljnje spremljanje.

¹⁰ Podobne pomisleke so izrazili tudi različni deležniki (glej oddelek 3.2 v nadaljevanju).

¹¹ Če se klepetalni robot trži kot rešitev za določene težave z duševnim zdravjem ali kot orodje, ki uporabnike vodi skozi terapevtske posege, bi verjetno spadal na področje uporabe uredbe o medicinskih pripomočkih, saj se lahko šteje za programsko opremo, namenjeno zdravljenju ali lajšanju bolezni (člen 2(1) uredbe o medicinskih pripomočkih). Uredba (EU) 2017/745 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o medicinskih pripomočkih, spremembi Direktive 2001/83/ES, Uredbe (ES) št. 178/2002 in Uredbe (ES) št. 1223/2009 ter razveljavitvi direktiv Sveta 90/385/EGS in 93/42/EGS (UL L 117, 5.5.2017, str. 1).

¹² Na primer, klepetalni roboti z UI za samopomoč s funkcijami prepoznavanja čustev. Sistemi UI, namenjeni prepoznavanju čustev, so razvrščeni kot visokotvegani sistemi v skladu s točko 1(c) Priloge III.

do zaključka, da samoučljivi (neodvisni) sistemi UI za učenje v večini primerov ne predstavljajo tveganj, ki bi bila enakovredna ali večja od tveganj, ki jih predstavljajo sistemi UI iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci. Zlasti obstajajo omejeni empirični dokazi o visokem tveganju škode v povezavi s takimi sistemi in niso bili ugotovljeni incidenti, ki bi vključevali navedene sisteme. Podoben zaključek velja za sisteme UI, ki se uporabljajo za razvoj učnih gradiv s posamezniku prilagojeno vsebino v okviru samoučljivega (neodvisnega) učenja. Drugi primeri uporabe posamezniku prilagojenega učenja na podlagi UI so opredeljeni za dodatna pojasnila v prihodnjih smernicah Komisije o razvrščanju visokotveganih sistemov.

- (37) Nazadnje, ena država članica je predlagala, da se Priloga III k aktu o umetni inteligenci razširi na primere uporabe UI za **dovoljenja, ki jih izdajajo javni organi**, v primerih, ko oseba zaprosi na primer za vozniško dovoljenje, dovoljenje za strelno orožje in strelivo ali dovoljenje za ravnanje s kemičnimi snovmi ali za delo z eksplozivi. Na tej stopnji ni veliko dokazov, da taki primeri uporabe upravičujejo razvrstitev kot visoko tvegani na podlagi meril iz člena 7 akta o umetni inteligenci. Glede na navedeno Komisija meni, da je treba ta tveganja dodatno spremljati.

3.2 Analiza prispevkov na podlagi posvetovanja z deležniki

- (38) Komisija je od 6. junija do 18. julija 2025 organizirala posvetovanje z več deležniki¹³, da bi zbrala prispevke o izvajanju pravil akta o umetni inteligenci glede visokotveganih sistemov UI. To posvetovanje je vključevalo tudi več vprašanj glede morebitne potrebe po spremembi seznama visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci in seznama prepovedanih praks UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci.
- (39) Skupaj je bilo prejetih 547 odgovorov različnih deležnikov, vključno s podjetji, organizacijami civilne družbe, akademskimi krogi, javnimi institucijami in posamezniki¹⁴.

3.2.1 Mnenja deležnikov o potrebi po pregledu seznama prepovedi iz člena 5 akta o umetni inteligenci

- (40) Znatno število deležnikov je menilo, da je sedanji seznam zadosten¹⁵, drugi pa so predlagali vključitev dodatnih prepovedi¹⁶. Večina sodelujočih deležnikov se ni zavzemala za umik katere koli od obstoječih prepovedi.

¹³ *Commission launches public consultation on high-risk AI systems | European e-Justice Portal* (Komisija je začela javno posvetovanje o visokotveganih sistemih UI | Evropski portal e-pravosodje).

¹⁴ Skupaj je 409 respondentov navedlo, da zastopajo organizacijo. Med njimi je največja skupina respondentov predstavljala podjetja (150 odgovorov), sledili so združenja (93 odgovorov) in tisti respondenti, ki so izbrali „drugo organizacijo“ (81 odgovorov). Organizacije ali združenja civilne družbe so prispevali 56 odgovorov, raziskovalni inštituti (11 odgovorov), univerze (7 odgovorov), možganski trusti (6 odgovorov) in potrošniške organizacije (5 odgovorov) pa so predstavljali manjšino organizacij. Skupaj je 138 respondentov navedlo, da delujejo kot posamezniki. Med slednjimi so bile največje skupine tiste, ki so se opisale kot drugi neodvisni strokovnjaki ali organizacije z ustreznim strokovnim znanjem (35), ponudniki sistema UI (34) in akademski krogi (28), 14 jih je izbralo „drugo“, 13 pa jih je navedlo, da so uvajalci sistema UI. Nekateri drugi respondenti, ki so navedli, da delujejo kot posamezniki, so navedli povezavo z organizacijo civilne družbe (7), drugimi subjekti (3), poslovnim združenjem (2) ali nadzornim organom (2).

¹⁵ Tako za respondente, ki so to stališče izrecno izrazili v svojih odgovorih, kot tudi za respondente, ki na zadevno vprašanje niso podali komentarja, se je štelo, da je po njihovem mnenju trenutni seznam prepovedi zadosten.

¹⁶ Nekoliko več kot 10 % respondentov.

- (41) Komisija je predloge deležnikov za vključitev dodatnih prepovedi ocenila z uporabo metodologije in meril, opisanih v oddelku 2.1.1 zgoraj. Zlasti je poskušala na podlagi prejetih predlogov opredeliti tiste prakse, ki jih je mogoče šteti za še posebej škodljive in zlonamerne ter v nasprotju z vrednotami in temeljnimi pravicami EU ter ki z obstoječo zakonodajo EU niso obravnavane v zadostni meri. Ta pristop je bil podlaga za oceno, ali bi bilo treba predlagane dodatne prepovedi vključiti na seznam prepovedanih praks UI ali pa bi jih bilo ustrezneje obravnavati z drugimi regulativnimi mehanizmi v okviru akta o umetni inteligenci ali morda v okviru druge zakonodaje EU.
- (42) Številni predlogi so bili ocenjeni kot zadostno obravnavani v obstoječih določbah akta o umetni inteligenci bodisi s prepovedmi iz člena 5 akta o umetni inteligenci, razvrstitvijo nekaterih sistemov UI med visokotvegane sisteme v skladu s Prilogo III ali Prilogo I k navedenemu aktu bodisi z zahtevami glede preglednosti iz člena 50 akta o umetni inteligenci. Nekateri predlogi, ocenjeni glede na trenutno fazo razvoja in uvajanja UI ter ob upoštevanju zabeleženih incidentov na področju UI, niso dosegli praga za prepoved iz akta o umetni inteligenci¹⁷.
- (43) Naslednji pomisleki, ki so jih deležniki večkrat izrazili, so bili označeni za nadaljnje spremljanje in ocenjevanje prakse:
- na področju biometrije so se številni predlogi osredotočali na razširitev prepovedi uporabe **tehnologij za prepoznavanje čustev** v členu 5(1), točka (f), akta o umetni inteligenci. Taka uporaba je prepovedana, kadar se uporablja na delovnem mestu in v izobraževalnih ustanovah¹⁸. Uporaba takih sistemov na vseh drugih področjih je razvrščena med visokotvegane sisteme UI v skladu s točko 1 Priloge III k aktu o umetni inteligenci. Poleg tega morajo v skladu s členom 50(3) akta o umetni inteligenci zahteva uvajalci sistemov za prepoznavanje čustev o delovanju sistema obvestiti fizične osebe, ki so tem sistemom izpostavljene. Vendar je več respondentov izrazilo pomisleke glede njihove uporabe v občutljivih kontekstih, kot so migracije, in predlagalo, da bi bilo treba njihovo uporabo na teh posebnih področjih izrecno prepovedati, namesto da bi zanje veljale regulativne zahteve za visokotvegane sisteme. Ker ni empiričnih dokazov, da razvrstitev takih sistemov kot visokotveganih ne zadostuje za zagotovitev varstva temeljnih pravic, Komisija meni, da v zvezi s tem ni takojšnje potrebe po spremembi člena 5 akta o umetni inteligenci. Je pa to področje označeno za nadaljnjo obravnavo;
 - vprašanje razvrstitve **sistemov UI, ki omogočajo temne vzorce in zasvajajočo zasnovo**, je izpostavilo več deležnikov. Trenutna ocena Komisije je, da so najbolj škodljivi primeri takih praks že zajeti v obstoječih prepovedih, zlasti tistih iz člena 5, točki (a) in (b), akta o umetni inteligenci. Poleg tega so te prakse lahko zajete v drugi zakonodaji EU, kot sta direktiva o nepoštenih poslovnih praksah¹⁹ in akt o digitalnih storitvah²⁰, ne glede na to, ali so podprte z UI. Kljub temu take prakse ostajajo

¹⁷ Kot so na primer predlogi za prepoved sistemov UI, ki se uporabljajo pri upravljanju migracij, glasovnih klonov v aplikacijah UI, namenjenih potrošnikom, ali osebnosti, ki so ustvarjene z UI in se uporabljajo za pošiljanje političnih sporočil.

¹⁸ Razen kadar je uporaba sistema UI namenjena uvedbi ali dajanju na trg iz zdravstvenih ali varnostnih razlogov.

¹⁹ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/29/ES z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah) (UL L 149, 11.6.2005, str. 22).

²⁰ Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1).

pomembno področje, ki vzbuja zaskrbljenost. Pomembno je pozorno spremljati njihov razvoj, da bi ocenili, ali obstoječa zakonodaja EU še naprej zagotavlja ustrezno zaščito, zlasti kadar sistemi UI omogočajo temne vzorce in zasvajajočo zasnovo;

- več deležnikov je opozorilo na sisteme UI, ki **omogočajo prevare in ustvarjajo gole podobe ter druge zlonamerne in ponižujoče globoke ponaredke**. Te škodljive prakse so bile ugotovljene tudi v analizi incidentov in so podrobneje obravnavane v oddelku 3.3.3 v nadaljevanju.

3.2.2 Mnenja deležnikov o potrebi po spremembi primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci

(44) Znatno število deležnikov je menilo, da je obstoječi seznam visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci ustrezen²¹, drugi pa so predlagali, naj se v razdelke področij dodajo novi primeri uporabe ali razširijo trenutni primeri uporabe, ali pa so se spraševali, ali ne bi bilo treba v prilogo dodati novih razdelkov področij²². Večina deležnikov ni podprla umika nobenega od sedanjih primerov uporabe iz Priloge III.

(45) Komisija je ocenila, da je precejšnje število predlogov zadostno obravnavano z obstoječimi določbami akta o umetni inteligenci²³. Preostali predlogi za vključitev dodatnih primerov uporabe in razdelkov področij so bili ocenjeni ob upoštevanju meril iz člena 7 akta o umetni inteligenci (glej oddelek 2.1.2 zgoraj). Preučenihi je bilo več predlaganih primerov uporabe, vendar se zanje ni štelo, da predstavljajo tveganje škode, ki bi bilo enakovredno ali večje od tistega, ki je že navedeno v Prilogi III k aktu o umetni inteligenci²⁴. V zvezi z nekaterimi pomisleki, ki so jih izrazili deležniki, je bilo ocenjeno, da so verjetno že zajeti s seznamom visokotveganih primerov uporabe iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci, in naj bi bili dodatno pojasnjeni v smernicah o razvrščanju visokotveganih sistemov UI, ki jih trenutno pripravlja Komisija²⁵.

(46) Komisija je za stalno spremljanje in ocenjevanje glede na razvijajoče se prakse opredelila naslednje pomisleke, ki so jih deležniki večkrat izpostavili:

- veliko predlogov se je nanašalo na **točko 5 Priloge III k aktu o umetni inteligenci**. V zvezi s točko 5(a) je več deležnikov opozorilo na pomanjkanje izrecnega sklicevanja na sisteme UI, ki se uporabljajo v javni upravi za upravljanje dostopa do socialnovarstvenih prejemkov in socialnih stanovanj. V zvezi s točko 5(b) so deležniki opozorili, da sistemi UI, ki se uporabljajo pri preverjanju najemnikov in ugotavljanju upravičenosti do zasebnih storitev (npr. telekomunikacije, komunalne storitve), niso

²¹ Tako za respondente, ki so to stališče izrecno izrazili v svojih odgovorih, kot tudi za respondente, ki na zadevno vprašanje niso podali komentarja, se je štelo, da je po njihovem mnenju trenutni seznam visokotveganih primerov uporabe UI iz Priloge III ustrezen.

²² Približno 20 % respondentov.

²³ Kot so na primer predlogi za vključitev posebnih biometričnih sistemov kot visokotveganih (že zajeti v točki 1 Priloge III).

²⁴ Na primer, sistemi UI, zasnovani za ponudnike spletnih storitev, da se zagotovi ustrezna izpostavljenost avdiovizualnih medijskih storitev v javnem interesu, nekateri sistemi UI, ki se uporabljajo v živinoreji.

²⁵ Na primer pomisleki, izraženi v zvezi z določenimi sistemi UI, ki se uporabljajo pri zaposlovanju in prepoznavanju čustev.

jasno zajeti. V zvezi s točko 5(c) so bili izraženi pomisleki, da je trenutni visokotvegani primer uporabe omejen na življenjsko in zdravstveno zavarovanje, brez omembe drugih bistvenih zavarovanj (npr. avtomobilsko zavarovanje, poklicna odgovornost, zavarovanje nepremičnine, invalidsko zavarovanje). Predlagano je bilo tudi, da se točka 5(d) razširi na sisteme UI, ki vplivajo na odločitve pri odzivanju na izredne razmere, ki vplivajo na varnost in pravice (npr. prisilna evakuacija, omejitve gibanja). Čeprav so bili številni predlogi zabeleženi za dodatna pojasnila v prihodnjih smernicah Komisije o razvrščanju visokotveganih sistemov, bo Urad za UI pozorno spremljal uvajanje sistemov UI na področju, zajetem v točki 5 Priloge III k aktu o umetni inteligenci, zlasti v primerih, ko v Prilogi III ni ustreznega visokotvegane primera uporabe za specifične sisteme UI. Posebna pozornost bo namenjena zbiranju empiričnih podatkov o dejanski škodi in prepoznavanju morebitnih novih regulativnih vrzeli, zaradi katerih bi bilo morda treba spremeniti ali dopolniti seznam visokotveganih primerov uporabe v točki 5 Priloge III ali splošneje razdelek področja;

- ob ponovnem poudarjanju pomisleka, ki ga je izrazila ena država članica (glej oddelek 3.1 zgoraj), se je v posvetovanju z deležniki večkrat pojavilo vprašanje **spremljevalcev z UI in klepetalnih robotov z UI za duševno podporo**. Deležniki so na te sisteme UI opozorili tako v okviru morebitne potrebe po spremembi prepovedanih praks UI kot tudi v okviru primerov uporabe iz Priloge III. Kot je navedeno zgoraj, če se s takimi sistemi izvaja subliminalen, manipulativen ali zavajajoč vpliv ali izkoriščajo ranljivosti na škodljiv način, lahko zanje veljajo prepovedi iz člena 5, točki (a) in (b), akta o umetni inteligenci. Kadar so zasnovani z elementi za prepoznavanje čustev, se lahko razvrstijo kot visokotvegani sistemi v skladu s točko 1(c) Priloge III k aktu o umetni inteligenci. Obveznosti glede preglednosti veljajo tudi zato, da so uporabniki obveščeni, da komunicirajo s klepetalnim robotom z UI ali da so izpostavljeni sistemom za prepoznavanje čustev ali biometrično kategorizacijo. Dodatne zaščitne ukrepe določata akt o digitalnih storitvah²⁶ in po potrebi zakonodaja EU o varstvu podatkov²⁷. Kljub temu Komisija glede na vse večjo razširjenost spremljevalcev z UI in klepetalnih robotov z UI za duševno podporo meni, da bo pomembno v prihodnjih letih pozorno spremljati njihov razvoj, zbirati dodatne dokaze in oceniti, ali je obstoječi zakonodajni okvir še vedno ustrezen za obravnavanje tveganj, ki jih lahko predstavljajo;

²⁶ Z aktom o digitalnih storitvah je prepovedana manipulativna zasnova vmesnikov (temni vzorci), poleg tega morajo v skladu z njim ponudniki zelo velikih spletnih platform in zelo velikih spletnih iskalnikov prepoznati, oceniti in analizirati vsa sistemska tveganja, ki izhajajo iz zasnove ali delovanja njihovih storitev in njihovih povezanih sistemov, vključno z algoritemskimi sistemi (člen 34 akta o digitalnih storitvah). Ponudniki morajo uvesti tudi razumne, sorazmerne in učinkovite ukrepe za zmanjševanje tveganj, vključno s testiranjem in prilagajanjem njihovih algoritemskih sistemov (člen 35 akta o digitalnih storitvah). V skladu z aktom o digitalnih storitvah morajo ponudniki spletnih platform, ki so dostopne mladoletnikom, tudi sprejeti ustrezne in sorazmerne ukrepe za zagotovitev visoke ravni zasebnosti, varnosti in varstva mladoletnikov pri njihovih storitvah (člen 28(1) akta o digitalnih storitvah). Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1).

²⁷ Na primer načela obdelave podatkov in pravice posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, iz splošne uredbe o varstvu podatkov, ki bi se uporabljale v povezavi s sistemom UI, na primer ker se osebni podatki uporabljajo za razvoj sistema UI ali ker so vhodni ali izhodni podatki med uporabo sistema. Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

- nekateri deležniki so predlagali, da se **sistemi UI, ki se uporabljajo pri izterjavi dolgov in izvršbi**, razvrstijo kot visokotvegani, pri tem pa so opozorili na njihovo vse večjo uporabo pri ponudnikih energije, telekomunikacij in finančnih storitev. Taki sistemi UI bi lahko spadali v razdelek področij iz točke 5 ali 8 Priloge III k aktu o umetni inteligenci. Komisija bo te sisteme še naprej spremljala, da bi ugotovila, kako intenzivno se uporabljajo in kakšna škoda bi lahko nastala, zlasti v zvezi z ranljivimi potrošniki;
- več deležnikov je predlagalo razširitev področja uporabe točke 2 Priloge III k aktu o umetni inteligenci, ki se nanaša na sisteme UI, ki se uporabljajo na področju **kritične infrastrukture**. Predlagali so, da bi to področje moralo zajemati ne le sisteme UI, ki delujejo kot varnostne komponente, temveč tudi širši nabor sistemov, ki so bistveni za zanesljivost in neprekinjeno delovanje infrastrukture. Glede na te predloge je potrebno nadaljnje spremljanje sistemov UI na tem področju, da se ocenita intenzivnost uvajanja in škoda, ki jo lahko taki sistemi povzročijo v praksi.

3.3 Empirična raziskava: analiza podatkovnih zbirk incidentov na področju UI in drugih virov

(47) Za namene tega poročila so bile pregledane in analizirane tudi informacije v ustreznih podatkovnih zbirkah incidentov na področju UI. Ta teoretična raziskava je bila izvedena za prepoznavanje nevarnih praks in preteklih incidentov, ki so jih povzročili sistemi UI in ki bi lahko zagotovili empirične dokaze o tveganjih za zdravje, varnost in temeljne pravice, ki so se že uresničila, da bi se upoštevali pri oceni pregleda. Empirične raziskave v naslednjem oddelku so dodaten vir kartiranja razpoložljivih podatkov o škodi in incidentih, ki jih povzročijo sistemi UI, vendar imajo inherentne omejitve, saj analizirane podatkovne zbirke incidentov ne vsebujejo popolnih in preverjenih informacij o vseh incidentih na področju UI. Številni incidenti so tudi globalni in niso omejeni na Evropo, podrobne informacije za ustrezno kategorizacijo incidentov v skladu z aktom o umetni inteligenci pa niso vedno na voljo.

3.3.1 Podatkovne zbirke in časovni okvir

(48) Glavna podatkovna zbirka, na kateri je temeljila ta teoretična raziskava, je bila AI Incidents and Hazards Monitor (orodje za spremljanje incidentov in nevarnosti na področju UI, AIM)²⁸ Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). Ta podatkovna zbirka je brezplačen in odprtokodni projekt, namenjen indeksiranju zgodovine škod ali

²⁸ Na voljo na https://oecd.ai/en/incidents?search_terms=%5B%5D&and_condition=false&from_date=2014-01-01&to_date=2025-05-27&properties_config=%7B%22principles%22:%5B%5D,%22industries%22:%5B%5D,%22harm_types%22:%5B%5D,%22harm_levels%22:%5B%5D,%22harmed_entities%22:%5B%5D%7D&only_threats=false&order_by=date&num_results=20.

skorajšnjih škod, ki so se v resničnem svetu uresničile z uvedbo sistemov UI. Podatkovna zbirka je podprta z UI in zbira informacije o incidentih na področju UI iz javnih virov (večinoma o incidentih na področju UI, o katerih poročajo mediji). Druga podatkovna zbirka, ki jo je uporabila Komisija, je bil AI Risk Repository²⁹ (odložišče tveganj UI) Tehnološkega inštituta Massachusettsa (MIT)³⁰. Ta podatkovna zbirka je bila analizirana predvsem za oblikovanje metodologije analize incidentov.

- (49) Zaradi narave podatkovnih zbirk incidentov, v katerih se objavljajo le kratki povzetki prijavljenih dogodkov, so bile analize, ki so temeljile na teh virih, do neke mere omejene. Kratki opisi ne omogočajo vedno natančne ocene značilnosti incidentov niti vedno natančne kategorizacije v skladu z metodološkim okvirom, uporabljenim v tem poročilu, kot je določeno v oddelku 2.1 zgoraj. Zaradi teh omejitev v tem poročilo niso navedeni natančni deleži incidentov, temveč so uporabljeni splošni količinski izrazi (kot sta „znaten del“ ali „majhen del“).
- (50) Da bi zagotovili dovolj časa za analizo incidentov, je bil zajeti časovni okvir omejen na incidente, prijavljene od 1. januarja 2024 (po zaključku pogajanj o aktu o umetni inteligenci) do 31. maja 2025. V navedenem obdobju je bilo v orodju OECD za spremljanje incidentov in nevarnosti na področju UI (AIM) prijavljenih skupno 3 791 incidentov.

3.3.2 Kategorizacija prijavljenih incidentov

- (51) Prvi korak analize je bila kategorizacija vseh prijavljenih 3 791 incidentov v šest kategorij. Te kategorije so vključevale:
1. incidente, ki ne spadajo na področje uporabe akta o umetni inteligenci;
 2. incidente, ki so verjetno obravnavani v Prilogi I k aktu o umetni inteligenci;
 3. incidente, ki so verjetno zajeti v členu 50 akta o umetni inteligenci;
 4. incidente, ki predstavljajo hipotetična tveganja, ne da bi do prijave povzročili kakršno koli škodo;
 5. incidente, ki so obravnavani (ali bi lahko bili obravnavani) v členu 5 akta o umetni inteligenci, in
 6. incidente, ki so obravnavani (ali bi lahko bili obravnavani) v Prilogi III k aktu o umetni inteligenci.
- (52) Medtem ko so bile kategorije 1–4 zbrane za boljše razumevanje splošnega okolja incidentov na področju UI, so bili podrobneje analizirani le incidenti, ki spadajo v kategoriji 5 in 6, in sicer v skladu z metodologijo, uporabljeno za to poročilo, in zgoraj navedenimi merili (oddelek 2.1).

²⁹ Na voljo na <https://airisk.mit.edu/>.

³⁰ To odložišče ima tri dele: (i) podatkovno zbirko tveganj na področju UI; (ii) vzročno taksonomijo tveganj na področju UI (ki razvršča, kako, kdaj in zakaj se tveganja, povezana z UI, pojavljajo) ter taksonomijo področij tveganj na področju UI (ki razvršča tveganja na področju UI v sedem področij (npr. „napačne informacije“) in 24 podpodročij (npr. „neresnične ali zavajajoče informacije“).

- (53) Analiza je pokazala, da skoraj polovica vseh prijavljenih incidentov v zadevnem obdobju ni spadala na področje uporabe akta o umetni inteligenci ali pa je bila zadostno zajeta z drugimi instrumenti EU³¹. Poleg tega naj bi bilo približno 10 % prijavljenih incidentov obravnavanih v Prilogi I k aktu o umetni inteligenci³², zato se pričakuje, da se bodo ti incidenti zmanjšali, ko se bodo ta pravila iz akta o umetni inteligenci začela uporabljati. Del prijavljenih incidentov je bil očitno obravnavan v členu 50 akta o umetni inteligenci³³, zato se lahko podobno pričakuje, da se bodo ti incidenti zmanjšali, ko se bo ta del akta o umetni inteligenci začel uporabljati. Nazadnje, nekateri prijavljeni incidenti so bili hipotetični in so bili zato izključeni iz nadaljnje analize, saj je bila ta omejena na dejansko škodo, ki je nastala ali za katero je bilo razumno verjetno, da bo nastala zaradi incidenta.
- (54) Komisija je približno 30 % prijavljenih incidentov opredelila kot pomembne za podrobnejšo analizo. Približno dve tretjini teh incidentov je bodisi spadalo na področje uporabe člena 5 akta o umetni inteligenci bodisi so se šteli za dovolj pomembne, da je bilo treba oceniti, ali izpolnjujejo merila za uvrstitev na seznam prepovedanih praks UI (oddelek 2.1.1 zgoraj). Preostanek, tj. tretjina incidentov, opredeljenih za podrobnejšo analizo, bi verjetno spadal v razdelke področij z visokim tveganjem, navedene v Prilogi III k aktu o umetni inteligenci³⁴. Vendar je bilo treba preveriti, ali so bili ti incidenti zajeti v visokotveganih primerih uporabe, ki so trenutno navedeni v Prilogi III, oziroma, če niso, ali izpolnjujejo merila za vključitev v Prilogo III k aktu o umetni inteligenci (merila, obravnavana v oddelku 2.1.2 zgoraj).

3.3.3 Ocena incidentov, opredeljenih za nadaljnjo oceno

- (55) Drugi korak analize je vključeval oceno, ali je 30 % prijavljenih incidentov, ki so bili opredeljeni kot pomembni za podrobnejšo analizo, zajetih v prepovedih iz člena 5 ali primerih uporabe, navedenih v Prilogi III k aktu o umetni inteligenci. Če niso bili, je bila naknadna ocena namenjena ugotavljanju morebitne potrebe po spremembi teh določb z dodajanjem ali umikom ustreznih primerov uporabe.

Incidenti, ki bi lahko spadali med prepovedane prakse UI iz člena 5 akta o umetni inteligenci

- (56) V zvezi z incidenti, ki bi potencialno lahko bili zajeti s prepovedmi iz člena 5 akta o umetni inteligenci, se je izkazalo, da je del ocenjenih incidentov že zajetih s to določbo³⁵. Nekaterih incidentov ni bilo mogoče šteti niti za zajete v prepovedih iz člena 5 akta o

³¹ Ti incidenti so se na splošno nanašali na vprašanja, obravnavana v drugi ustrezni zakonodaji EU, kot so kršitve zasebnosti podatkov, ki jih ureja splošna uredba o varstvu podatkov. Poleg tega so se številni od teh incidentov nanašali na spore glede avtorskih pravic, ki so obravnavani v instrumentih, kot je avtorsko pravo EU. Številni incidenti so nastali tudi na področjih, ki spadajo v pristojnost držav članic, kot je uporaba UI v vojaške namene.

³² Taki incidenti so se nanašali predvsem na škodo, ki je nastala zaradi uporabe UI v medicinskih pripomočkih ali samovozečih vozilih.

³³ Ti incidenti se nanašajo na globoke ponaredke brez ustreznih vodnih znakov ali drugih ukrepov za preglednost.

³⁴ Ti incidenti so se najpogosteje nanašali na uporabo UI pri biometrični identifikaciji v okviru kazenskega pregona, upravljanja nadzora meja, bistvenih storitev, izobraževalnih ustanov in ustanov za poklicno usposabljanje ter pravosodja in demokratičnih procesov.

³⁵ Taki incidenti, ki so bili potencialno zajeti v členu 5 akta o umetni inteligenci, so obsegali različne teme, kot so biometrična identifikacija v realnem času ali prepoznavanje čustev na delovnem mestu.

umetni inteligenci niti za izključene iz teh prepovedi, ker ni bilo zadostnih informacij za konkretno oceno.

(57) Vendar je Komisija precejšnje število incidentov opredelila kot potencialno povezane s prepovedanimi praksami iz člena 5 akta o umetni inteligenci ali kot podobne prakse s posebej škodljivim in zlonamernim učinkom, ki niso bile jasno zajete z navedeno določbo. Ti incidenti so bili ocenjeni v skladu z merili, obravnavanimi v oddelku 2.1.1 zgoraj. Na podlagi te analize je Komisija opozorila na naslednja področja:

- sistemi UI, katerih namen je ali ki so zmožni ustvarjati gole in spolno eksplicitne globoke ponaredke brez privolitve ter pri tem prikazovati resnične osebe, vključno z mladoletniki. Komisija je analizirala, ali bi lahko obstoječe prepovedi sistemov UI, ki uporabljajo namerno manipulativne ali zavajajoče tehnike (člen 5(1), točka (a), akta o umetni inteligenci) ali izkoriščajo šibke točke zaradi starosti, invalidnosti ali posebnega socialno-ekonomskega položaja (člen 5(1), točka (b)) in s tem povzročajo znatno škodo, zajemale sisteme UI, ki ustvarjajo posnetke spolne zlorabe otrok in spolno eksplicitne podobe brez privolitve. Komisija ugotavlja, da te prakse niso zajete niti v členu 5(1), točka (a), niti v členu 5(1), točka (b), akta o umetni inteligenci, saj ne manipulirajo z otroki in žrtvami, da bi jih napeljale k škodljivemu vedenju.
- sistemi UI, namenjeni **omogočanju prevar in finančnih goljufij**, so potencialno lahko zajeti v členu 5(1), točki (a) in (b), akta o umetni inteligenci, če so izpolnjeni pogoji iz teh določb, vključno s pragom znatne finančne škode. Pri tem je nujna tudi verjetna vzročna zveza med finančno škodo, ki je nastala ali za katero je razumno verjetno, da bo nastala, in uporabo sistema UI (npr. vsebina v obliki globokih ponaredkov, ki posnemajo družinskega člana). Komisija meni, da je pomembno oceniti, kako se razvija praksa držav članic glede razlage zahteve po znatni finančni škodi in kako bo to vplivalo na zajem takih škodljivih in goljufivih praks UI s prepovedmi iz člena 5 akta o umetni inteligenci.

Incidenti v zvezi z visokotveganimi primeri uporabe iz Priloge III

(58) Analiza incidentov, ki spadajo v razdelke področij z visokim tveganjem iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci, je pokazala, da je bil znaten delež verjetno že zajet s specifičnimi primeri uporabe iz navedene priloge³⁶. Poleg tega je bilo za nekatere prijavljene incidente ocenjeno, da ne predstavljajo stopnje tveganja škode, ki bi bila enakovredna tisti, povezani

³⁶ Incidenti na področju biometrije (točka 1 Priloge III) so pogosto zadevali sisteme UI, ki se uporabljajo v nadzornih kamerah za prepoznavanje obrazov na daljavo z namenom identifikacije osumljencev. Na področju zaposlovanja so bili ugotovljeni incidenti povezani s sistemi UI, ki se uporabljajo za optimizacijo postopkov zaposlovanja in odpuščanja, kot je skeniranje življenjepisov, ali za nadzor zaposlenih na platformah, ki se uporabljajo pri delu. Na področju dostopa do bistvenih storitev in njihove uporabe so se prijavljeni incidenti pogosto nanašali na uporabo algoritma, ki temelji na UI, za označevanje prejemnikov stanovanjskih dodatkov zaradi goljufij, kar je vodilo do nepotrebnih preiskav in kršitev pravic. Na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj so zadevni incidenti vključevali uporabo UI za oceno tveganj, s katerimi se soočajo žrtve nasilja v družini. V zvezi z upravljanjem nadzora meje so bili zadevni incidenti povezani s sledenjem in prepoznavanjem obrazov migrantov s pomočjo kamer.

s primeri uporabe, ki so že navedeni v Prilogi III k aktu o umetni inteligenci³⁷. Manjšega deleža incidentov zaradi nezadostnih informacij ni bilo mogoče dokončno razvrstiti.

(59) Za znatno število incidentov je bilo ugotovljeno, da spadajo v razdelke področij iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci, vendar niso bili jasno zajeti s specifičnimi primeri uporabe, ki so v njej trenutno določeni. Ti incidenti so bili ocenjeni na podlagi meril, obravnavanih v oddelku 2.1.2 zgoraj. Analiza je privedla do opredelitve naslednjih področij, označenih za nadaljnje spremljanje in zbiranje podatkov:

- znatno število incidentov je vključevalo **politične dezinformacijske kampanje**, ki tematsko spadajo na področje pravosodja in demokratičnih procesov iz točke 8 Priloge III, vendar se v tam navedenih primerih uporabe ne pojavljajo jasno. Te dezinformacijske kampanje so se večinoma nanašale na globoke ponaredke videoposnetkov in podob, katerih tveganja so v določeni meri že obravnavana v členu 50 akta o umetni inteligenci. Poleg tega lahko za del takih sistemov UI veljajo prepovedi iz člena 5(1), točka (a) ali (b), akta o umetni inteligenci, če so izpolnjeni vsi pogoji iz navedenega člena. Nekatera vprašanja, povezana s političnimi dezinformacijami, so obravnavana tudi v aktu o digitalnih storitvah ter uredbi o preglednosti in ciljanju v političnem oglaševanju³⁸. Dodatni ukrepi in pobude so predvideni v nedavno sprejetem sporočilu o evropskem ščit za demokracijo³⁹. Komisija bo v prihodnjih smernicah o razvrščanju visokotveganih sistemov UI dodatno ocenila in pojasnila, ali bi bilo mogoče del takih praks UI razvrstiti kot sisteme UI, namenjene vplivanju na izid volitev ali referendumov ali na volilno vedenje fizičnih oseb pri glasovanju na volitvah ali referendumih.

Zaključek

(60) To poročilo je Komisija pripravila ter ga naslovila na Evropski parlament in Svet, da bi izpolnila svoje obveznosti iz člena 112(1) akta o umetni inteligenci. Ugotovitve, predstavljene v tem poročilu, se predložijo v presojo navedenima institucijama.

(61) Po oceni, opravljeni z uporabo objektivne in participativne metodologije za pregled, ki se zahteva v skladu s členom 112(1) akta o umetni inteligenci, Komisija ugotavlja in nadalje analizira morebitno regulativno vrzel v zvezi s sistemi UI, ki ustvarjajo posnetke

³⁷ Več incidentov je vključevalo uporabo kamer z UI, ki se uporabljajo za zaznavanje prometnih prekrškov ali spremljanje gostote množic in zagotavljanje varnosti na javnih prireditvah. Take uporabe UI se nanašajo na preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, vendar se zdi, da ne predstavljajo tveganja škode, ki bi bilo enakovredno ali večje od tveganja škode ali škodljivega vpliva drugih visokotveganih sistemov UI, ki so že navedeni v točki 6 Priloge II. To je predvsem posledica dejstva, da se običajno nanašajo na upravne prekrške, katerih posledice so milejše od posledic, povezanih s kaznivimi dejanji, ali pa se uporabljajo za zagotavljanje varnosti brez neposrednega učinka na temeljne pravice. V skladu s tem za take primere uporabe UI trenutno ni potrebna sprememba Priloge III.

³⁸ Uredba (EU) 2024/900 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2024 o preglednosti in ciljanju v političnem oglaševanju (UL L, 2024/900, 20.3.2024).

³⁹ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Evropski ščit za demokracijo: spodbujanje močnejših in odpornejših demokracij. Bruselj, JOIN(2025) 791 final z dne 12. novembra 2025.

spolne zlorabe otrok in intimne vsebine brez privolitve, ki niso prepovedane s členom 5 akta o umetni inteligenci. Ker so se določbe akta o umetni inteligenci v zvezi s prepovedanimi praksami UI začele uporabljati 2. februarja 2025, pravila o izvrševanju pa še niso začela veljati, je ocena drugih praks UI, ki so še posebej škodljive in zlonamerne ter so v nasprotju z vrednotami in temeljnimi pravicami EU, še vedno v zgodnji fazi, poleg tega še ni dovolj praktičnih izkušenj s prepovedmi. Bolj vsebinska ocena uporabe člena 5 akta o umetni inteligenci bo mogoča šele po tem, ko bodo prepovedi veljale vsaj eno leto in se bodo začeli pojavljati skupni izzivi ali regulativne vrzeli. Podobno bo mogoče lažje oceniti, kako delujejo pravila o visokotveganih sistemih UI, in opredeliti morebitne vrzeli pri uporabi takih sistemov, ki predstavljajo veliko tveganje škode za zdravje in varnost ali temeljne pravice, ko bodo objavljene smernice Komisije o razvrščanju visokotveganih sistemov UI in bodo pridobljene praktične izkušnje. Pričakuje se tudi, da bodo regulativni peskovniki, vzpostavljeni v skladu z aktom o umetni inteligenci, služili kot mehanizem za regulativno učenje in zbiranje dokazov ter bodo pomagali prepoznati morebitne regulativne vrzeli in izzive pri razlagi. Komisija je na podlagi zbranih dokazov in ocene iz tega poročila kljub temu označila specifične sisteme UI za spremljanje in nadaljnjo analizo pri prihodnjih pregledih.

- (62) V prihodnjih letih se organe za nadzor trga, ki nadzorujejo izvajanje akta o umetni inteligenci, spodbuja, naj na podlagi svojih praktičnih izkušenj z nadzorom in izvrševanjem preučijo, ali se s prepovedmi iz člena 5 akta o umetni inteligenci ustrezno obravnavajo zlonamerne in specifične uporabe z visokim potencialom za zlorabo. Podobno bi bilo treba, ko bodo začela veljati pravila o visokotveganih sistemih UI in se bo začelo izvrševanje, posebno pozornost nameniti sistemom UI, ki bi lahko spadali na eno od področij iz Priloge III, vendar niso izrecno navedeni na sedanjem seznamu visokotveganih primerov uporabe. Ta prizadevanja bodo zagotovila z dokazi podprte prispevke za prihodnja poročila Komisije, sprejeta na podlagi člena 112(1) akta o umetni inteligenci, in Komisiji pomagala pri ocenjevanju, ali področje uporabe člena 5 in Priloge III k aktu o umetni inteligenci ostaja ustrezno skozi čas, s čimer bodo utrla pot dobro informiranemu, objektivnemu in z dokazi podprtemu pregledu ter morebitni reviziji ustreznih določb akta o umetni inteligenci.
- (63) V skladu s členom 112(1) akta o umetni inteligenci se seznam prepovedanih praks UI iz člena 5 navedenega akta in seznam primerov uporabe visokotveganih sistemov iz Priloge III k aktu o umetni inteligenci pregledata vsako leto do konca obdobja prenosa pooblastila, določenega v členu 97 akta o umetni inteligenci. Naslednja ocena Komisije v skladu s členom 112 akta o umetni inteligenci je tako predvidena za leto 2026, po njenem zaključku pa bo Komisija svoje ugotovitve objavila v poročilu.
- (64) Komisija namerava za zagotovitev doslednega in sistematičnega zbiranja ustreznih podatkov pred oceno leta 2026 usklajevati stalna prizadevanja za spremljanje na nacionalni ravni in ravni EU. V ta namen bo Urad za UI sodeloval z Odborom za UI in pristojnimi nacionalnimi organi držav članic ter se po potrebi posvetoval na podlagi že vzpostavljenih okvirov sodelovanja nacionalnih kontaktnih točk na ustreznih področjih. Posebna pozornost bo namenjena področjem, ki so v tem poročilu označena za nadaljnje spremljanje in zbiranje dokazov. Spremljali pa se bodo tudi tehnološki razvoj ter morebitne pomembne spremembe pri uporabi sistemov UI, njihovi učinki in nastajajoča tveganja.

(65) Pri ocenjevanju, ali so tveganja, povezana z UI, ustrezno obravnavana z obstoječo zakonodajo EU, se bo z analizo po začetku izvajanja akta o umetni inteligenci in pridobitvi praktičnih izkušenj preučilo, kako akt o umetni inteligenci deluje v povezavi z drugimi okviri EU in jih dopolnjuje pri obravnavanju tveganj za zdravje, varnost in temeljne pravice. Posebna pozornost bo namenjena skladnosti in praktičnemu medsebojnemu delovanju akta o umetni inteligenci ter instrumentov, kot so akt o digitalnih storitvah, akt o upravljanju podatkov, uredba o preglednosti in ciljanju v političnem oglaševanju, pa tudi pravnemu redu o varstvu potrošnikov in prostem pretoku blaga. S tako analizo naj bi se ugotovilo, v kakšnem obsegu horizontalna pravila, sektorske obveznosti, mehanizmi upravljanja podatkov in varnostni ukrepi, povezani s proizvodi, skupaj zmanjšujejo ustrezna tveganja, ter tako prispevalo k odločitvi, ali je potrebno nadaljnje regulativno ukrepanje.